

De kaart van de bezittingen van de abdij van Park in Neerlanden

Mario Raeymaekers en Rombout Nijssen

In 1650 lieten de bestuurders van de Norbertijner abdij van Park bij Leuven een kaartenboek maken met grondplannen van de bezittingen van hun abdij. Zij deden daarvoor beroep op de diensten van twee landmeters uit Tienen: Joris Subil en zijn zoon Willem. Samen met een groep medewerkers togen die aan het werk om in de periode van 1650 tot 1665 de buitengewoon talrijke bezittingen van de abdij in kaart te brengen. Het resultaat van hun werk was een boek met ruim honderd kaarten, met gegevens over de ligging en de oppervlakte van ieder perceel. De meeste kaarten geven de bezittingen in één gemeente weer. Voor grotere gemeenten of voor gemeenten waar de abdij meer bezittingen had dan elders, zijn er soms meerdere kaarten gemaakt.

In het jaar 2000 werd dit kaartenboek, dat bewaard wordt in het Rijksarchief in Leuven, door het Rijksarchief uitgegeven in een luxueuze band, en voorzien van een geleerde inleiding. De kaarten in dit boek zijn een buitengewone schat van informatie voor metaaldetectoristen die graag het stratenplan uit de zeventiende eeuw kennen.

Een van de kaarten in het boek, is die van Neerlanden. Een eerste opvallende vaststelling is dat de kaart niet op het noorden georiënteerd is. Het noorden ligt links op de kaart. Wellicht heeft deze keuze te maken met de vorm van de landerijen die er op getekend moesten worden, en het formaat van het gebruikte papier.

Centraal op de kaart staat het centrum van het dorp, met de kerk en de woningen in de onmiddellijke omgeving. Meer woningen zijn op de kaart niet weergegeven. Het was immers niet de bedoeling van de makers om een exact beeld van het dorp te geven, maar wel van de ligging van de bezittingen van de abdij. Een waterloop, die op de kaart eenvoudigweg de Beke genoemd wordt, snijdt het dorp doormidden. Het is niet zeker dat alle wegen in het veld rond Neerlanden ingetekend zijn. Ook hier geldt immers dat de makers van de kaart alleen die landschapselementen weergeven die nodig zijn om de landerijen van de abdij juist te kunnen situeren.

Vanuit het dorp loopt naar het westen de Thiensche baene. Die leidt via een plek die het Apelerken genoemd wordt, een plek waar zes wegen samenkomen, naar het Perks Veld en verder naar Tienen. Nog bij dat kruispunt ligt die schavaije van Neerlanden. Wellicht is dat de plaats waar het schavot werd opgetimmerd als er in het dorp een lijfstraf uitgevoerd moest worden. De weg naar Sint-Truiden loopt in het noord-oosten van het dorp.

21 t' foffe

het Attenhoven veldt

22 t' veldt achter de kereke

voet wegh van molen naar Attenhoven

baene van Strijden naar neerlanden

17 18 het droogh veldt

wegh naar Attenhoven

die groen strate

strate van Attenhove

Kereke van Neerlanden

die wolts steghe

die spyecker bempden

t' broeck van neerlanden

die borne

die beke

die beke

die molen steghe

NEERLANDEN

vloet grachte

4' wagoat

die themische baene

rumpfdorp

Thor appelerken

die schavave van neerlanden

die eleyne catte strate

die groote catte strate

van oymael naar rumpfdorp

voet wegh van neerlanden

voet wegh van neerlanden

die baene van fieren

voet wegh van rumpfdorp

die schijve hage

den helsencken bergh

die helsenche delle

den wilschen wegh

percks veldt

